



EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 13.10.2011
COM(2011) 637 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

ES attīstības politikas ietekmes palielināšana: Pārmaiņu programma

{SEC(2011) 1172 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1173 galīgā redakcija}

SATURS

1.	Nabadzības mazināšana strauji mainīgā pasaulē.....	3
2.	Cilvēktiesības, demokrātija un citi labas pārvaldības elementi	5
3.	Iekļaujoša un ilgtspējīga izaugsme humānai attīstībai	7
3.1.	Sociālā aizsardzība, veselība, izglītība un darba vietas.....	7
3.2.	Uzņēmējdarbības vide, reģionālā integrācija un pasaules tirgi	8
3.3.	Ilgspējīga lauksaimniecība un enerģētika	9
4.	Diferenciētas partnerības attīstībai	9
5.	Koordinēta ES rīcība	11
6.	Uzlabota saskanība starp ES politikas jomām	11
7.	Pārmaiņu programmas īstenošana.....	12

1. NABADZĪBAS MAZINĀŠANA STRAUJI MAINĪGĀ PASAULĒ

Atrodoties krustpunktā – risinot jaunus globālus uzdevumus, tuvojoties 2015. gada termiņam Tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšanā un izstrādājot nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS) –, ES jāizdara izvēle par pareizu politiku kopumu, instrumentiem un resursiem, lai efektīvi un racionāli cīnītos pret nabadzību ilgtspējīgas attīstības kontekstā. Komisija ierosina pārmaiņu programmu, lai nostiprinātu Eiropas solidaritāti ar pasaules jaunattīstības valstīm šajā cīņā.

Kā teikts Lisabonas līgumā, veicināt jaunattīstības valstu centienus izskaust nabadzību, ir attīstības politikas galvenais mērķis un ES ārējās darbības prioritāte ES centienos panākt stabilitāti un labklājību pasaulē. Attīstības politika palīdz arī risināt citas globālas problēmas un dod ieguldījumu ES–2020 stratēģijas īstenošanā.

ES jau ir daudz darījusi, lai palīdzētu mazināt nabadzību un jo īpaši lai atbalstītu TAM sasniegšanu. Tomēr daudzās pasaules daļās valda ārkārtēja nabadzība. Virkne **globālu triecienu** ir ievērojami pasliktinājusi situāciju daudzās jaunattīstības valstīs. Pasaules iedzīvotāju skaits turpina pieaugt, un tāpēc ir vajadzīga aktīvāka rīcība, lai risinātu tādas globālas problēmas kā konfliktu novēršana, drošība, vides aizsardzība, klimata pārmaiņas un nodrošinātu tādu vispārēju sabiedrisku labumu kā pārtikas nodrošinājums, ūdens un sanitārijas nodrošināšana, energoapgādes drošība un migrācija.

Vienlaikus, tautas kustības Ziemeļāfrikā un Tuvajos Austrumos ir parādījušas, ka rezultāti TAM sasniegšanā ir būtiski, tomēr ar tiem vien nepietiek. Tas liek izdarīt divus secinājumus: pirmkārt, ka **attīstības, demokrātijas, cilvēktiesību, labas pārvaldības un drošības mērķi ir savstarpēji saistīti**; otrkārt, ka **sabiedrībai ir izšķiroši svarīgi piedāvāt nākotnes iespējas jauniem cilvēkiem.**

ES attīstības politikā ir jāņem vērā aizvien pieaugošās atšķirības starp jaunattīstības valstīm. Pēdējā laikā **vairākas partnervalstis pašas ir kļuvušas par līdzekļu devējam, savukārt citās valstīs situācija kļūst aizvien nestabilāka.** ES tagad ir jāizskata jauni veidi sadarbībai ar tām un jāveicina vairāk iekļaujoša starptautiskās attīstības programma.

ES varētu ciešāk sadarbīties ar **privāto sektoru, fondiem, pilsonisko sabiedrību, vietējām un reģionālajām iestādēm**, ņemot vērā to pieaugošo lomu attīstībā.

ES līmenī **ar Lisabonas līgumu attīstības politikai ir noteikta pastāvīga loma ES ārējā darbībā.** Izveidojot augstā pārstāvja / Komisijas priekšsēdētāja amatu, kam palīdz Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD), ir radītas jaunas iespējas efektīvākai attīstības sadarbībai un vienotākai politikas izstrādei.

ES nav vienkārši 28. Eiropas līdzekļu devējs. Komisija īsteno 20 % no kopējiem ES palīdzības centieniem, taču vienlaikus tā arī darbojas kā koordinatore, sanāksmju organizētāja un politikas veidotāja. ES ir ekonomiskā un tirdzniecības partnere un tās politiskais dialogs, drošības politika un daudzas citas politikas – tirdzniecības, lauksaimniecības, zivsaimniecības, vides, klimata, enerģētikas un migrācijas politikas – spēcīgi ietekmē jaunattīstības valstis. Šī **daudzpusīgā loma ir jāīsteno kā dažādi politiku kopumi, kas ir pielāgoti katrai partnervalstij.** Lai darbotos efektīvi, ES un tās dalībvalstīm ir jārunā un jārīkojas vienoti ar mērķi panākt labākus rezultātus un uzlabotu ES atpazīstamību.

Sarežģītā ekonomiskā un budžeta situācijā ir vēl svarīgāk **nodrošināt, lai palīdzības līdzekļi tiktu tērēti efektīvi, panāktu labākos iespējamus rezultātus un tiktu izmantota, lai piesaistītu papildu finansējumu attīstībai.**

Ņemot vērā šo jauno situāciju, Komisija 2010. gadā sāka apspriedes par ES attīstības politiku¹. Ar to tika apliecināta pašreizējā politiskā regulējama atbilstība, vienlaikus vienojoties par nepieciešamību palielināt ietekmi.

Izmaiņas ir vajadzīgas vairākās jomās. Jo īpaši ES jātiecas vērst savus piedāvājumus uz partnervalstīm, kurās tiem būtu lielākā ietekme, un jākoncentrē attīstības sadarbība, lai atbalstītu:

- **cilvēktiesības, demokrātiju un citus labas pārvaldības elementus;**
- **iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi humānai attīstībai.**

Lai nodrošinātu naudas racionālu izmantošanu, tas jāapvieno ar:

- **diferenciētām attīstības partnerībām;**
- **koordinētu ES rīcību;**
- **uzlabotu saskanību ES politikas jomām.**

Komisija ierosina pārmaiņu programmu ar šādiem mērķiem:

- lielāks to ES valstu un reģionu sadarbības programmu īpatsvars, kuras veltītas 2. un 3. iedaļā aprakstītajām politiskajām prioritātēm;
- ES darbības koncentrēšana maksimāli trīs nozarēs katrā valstī;
- ES palīdzības palielināts apjoms un daļa valstīs, kurās ir vislielākais trūkums un kurās ES var panākt reālu ietekmi, tostarp arī nestabilās valstīs;
- lielākas nozīmes piešķiršana cilvēktiesībām, demokrātijai un labas pārvaldības centieniem, nosakot instrumentu kopumu un palīdzības veidus valsts līmenī;
- turpmāks atbalsts sociālai integrācijai un humānai attīstībai ar vismaz 20 % no ES palīdzības;
- lielāks uzsvars uz integrējošas un ilgtspējīgas ekonomiskās izaugsmes dzinuliem, nodrošinot pamatu centieniem mazināt nabadzību;
- lielāks ES palīdzības īpatsvars, izmantojot inovatīvus finanšu instrumentus, tostarp instrumentus dotāciju un aizdevumu apvienošanai;
- centieni palielināt jaunattīstības valstu izturību pret tādiem globāliem triecieniem kā klimata pārmaiņas, ekosistēmas un resursu degradācija, energoresursu un lauksaimniecības produktu cenu svārstības un palielināšanās, koncentrējot ieguldījumus ilgtspējīgā lauksaimniecībā un enerģētikā;
- drošības, nestabilitātes un pārejas problēmu risināšana;
- kopīgas ES un dalībvalstu reaģēšanas stratēģijas, kuru pamatā ir pašu partneru sagatavotās attīstības stratēģijas, ar darba dalījumu pa nozarēm;
- kopējs ES satvars ziņošanai par rezultātiem;

¹ COM(2010) 629 - http://ec.europa.eu/europeaid/how/public-consultations/5241_en.htm.

- uzlabota Attīstības politikas saskaņotība, tostarp ar jaunām tematiskām programmām, kas veido sinerģijas starp globālām interesēm un nabadzības izskaušanu.

Ierosinātā **Pārmaiņu programma** nav vērsta uz politikas pamatprincipu pārstrādāšanu. **Netiks vājināts ES vispārīgais mērķis izskaust nabadzību ilgtspējīgas attīstības kontekstā**, kā noteikts Eiropas Konsensā attīstības jomā². ES apņemšanās finansēt attīstību, sasniegt TAM mērķus un sniegt efektīvu palīdzību paliek nemainīga tāpat kā tās vēlme būt politiskajai līderei un galvenajai līdzekļu devējai.

Partnervalsts īstenotās attīstības stratēģijas arī turpmāk būs noteicošas ES attīstības sadarbības veidošanā saskaņā ar **atbildības un partnerattiecību** principiem. ES vēlas panākt lielāku savstarpēju atbildību ar tās partnervalstīm, tostarp pienākumu savstarpēji ziņot par rezultātiem. **Dialogam valsts līmenī ar koordinēta līdzekļu devēju satvara palīdzību** jānosaka tas, kur un kādā veidā ES sniegs palīdzību. Tiks pieliktas arī pūles, lai panāktu efektīvāku sadarbību daudzpusējas sistēmas ietvaros.

2. CILVĒKTIESĪBAS, DEMOKRĀTIJA UN CITI LABAS PĀRVALDĪBAS ELEMENTI

Iekļaujošai un ilgtspējīgai attīstībai ir izšķiroši svarīga laba pārvaldība un tās politiskie, ekonomiskie, sociālie un vides aspekti. Visās partnerattiecībās lielāka loma būtu jāpiešķir ES atbalstam pārvaldībai, jo īpaši izmantojot stimulus reformām, kas orientētas uz rezultātiem, un pievēršot uzmanību tam, kāda ir partneru apņemšanās ievērot **cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu** un apmierināt cilvēku prasības un vajadzības.

Tā kā ilgtermiņa rezultāti ir panākami tikai ar sabiedrības pašas spēkiem, tiks īstenota pieeja, kuras galvenais elements ir politiskais un stratēģiskais dialogs ar visām iesaistījām personām. **Palīdzības veidi un līmenis būs atkarīgs no situācijas valstī, tostarp no tās spējas veikt reformas.**

Atbalstu pārvaldībai iespējams īstenot ar programmām vai palīdzību projektiem, ar kuriem atbalsta dalībniekus un procesus vietējā, valsts un nozaru līmenī. **Atbalsts no ES vispārējā budžeta būtu jāpiesaista pārvaldības situācijai un politiskajam dialogam ar partnervalsti**, koordinējot šo jautājumu ar dalībvalstīm³.

Ja valsts vairs pienācīgi nepilda savus pienākumus cilvēktiesību un demokrātijas jomā, ES jānostiprina sadarbība ar **nevalstiskiem dalībniekiem un vietējām iestādēm** un jāizmanto palīdzības veidi, kas sniegtu nabadzīgākajiem iedzīvotājiem nepieciešamo atbalstu. ES jāturpina dialogs gan ar valdībām, gan ar nevalstiskajiem dalībniekiem. Atsevišķos gadījumos tiks izvirzīti **stingrāki nosacījumi**.

Orientācija uz rezultātiem un savstarpēju atbildību nenozīmē, ka ES atstās novārtā **nestabilās situācijas**, kurās ietekme ir lēnāka vai grūtāk nosakāma. ES jātiecas palīdzēt valstīm, kurās ir nestabila situācija, izveidot funkcionējošas un atbildīgas iestādes, kas nodrošina galvenos pakalpojumus un atbalsta nabadzības mazināšanu. Lēmumi par budžeta atbalsta piešķiršanu

² 2006/C 46/01.

³ COM(2011) 638.

šādām valstīm tiks pieņemti, katrā atsevišķā gadījumā izsverot priekšrocības, izmaksas un riskus.

ES rīcība jāorientē uz šādiem uzdevumiem.

- **Demokrātija, cilvēktiesības un tiesiskums.** ES jāturpina atbalstīt demokratizāciju, brīvas un taisnīgas vēlēšanas, iestāžu darbību, plašsaziņas līdzekļu brīvību un piekļuvi internetam, minoritāšu aizsardzību, likuma varu un tiesu sistēmu partnervalstīs.
- **Dzimumu līdztiesība un iespēju nodrošināšana sievietēm** kā attīstības dalībniecēm un miera uzturētājām⁴ tiks ietverta visās ES attīstības politikās un programmās ar 2010. gada Rīcības plānu dzimumu līdztiesībai.
- **Publiskā sektora pārvaldība** labākai pakalpojumu nodrošināšanai. ES jāatbalsta valstu programmas, ar kurām uzlabo politikas izstrādi, publisko finanšu pārvaldību, tostarp revīzijas, kontroles un krāpšanas apkarošanas struktūru un pasākumu izveidi un nostiprināšanu, un institucionālo attīstību, tostarp cilvēkresursu pārvaldību. Ļoti svarīgas ir iekšējās reformas un nabadzīgākajiem iedzīvotājiem labvēlīga fiskālā politika.
- **Nodokļu politika un administrācija.** ES valstīm paredzētajās programmās turpinās veicināt godīgas un pārredzamas valstu nodokļu sistēmas saskaņā ar ES principiem par labu pārvaldību nodokļu jomā, starptautiskām iniciatīvām un katras valsts ziņojumiem par finanšu pārredzamības uzlabošanu.
- **Korupcija.** ES jāpalīdz saviem partneriem apkarot korupciju ar pārvaldības programmām, kas atbalsta stingras nostājas ieņemšanu, informācijas kampaņu un ziņojumu sniegšanu un uzlabo kontroles un uzraudzības iestāžu un tiesu sistēmas kapacitāti.
- **Pilsoniskā sabiedrība un vietējās iestādes.** Pamatojoties uz strukturētu dialogu⁵, ES jānostiprina savas saites ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, sociālajiem partneriem un vietējām iestādēm, uzturot regulāru dialogu un izmantojot labāko praksi. Tai jāatbalsta organizētas tādas **vietējās pilsoniskās sabiedrības** veidošanās, kas spēj rīkoties kā uzraudzības struktūra un partneris dialogā ar valstu valdībām. ES jāapsver veidi, kā **izmantot vietējo iestāžu pieredzi un zināšanas**, piemēram, ar izcilības tīkliem vai mērķsadarbības pasākumiem.
- **Dabas resursi.** ES jāpalielina atbalsts pārraudzības procesiem un struktūrām un jāturpina sekmēt pārvaldības reformas, ar kurām veicina dabas resursu, tostarp izejvielu un jūras resursu, ilgtspējīgu un pārredzamu apsaimniekošanu un ekosistēmu pakalpojumus, īpaši pievēršot uzmanību nabadzīgo iedzīvotāju atkarībai no šiem faktoriem, īpaši sīksaimniecībās.
- **Attīstības un drošības sasaiste.** ES jānodrošina, ka tās mērķi saistībā ar attīstības politiku, miera uzturēšanu, konfliktu novēršanu un starptautisko drošību (tostarp

⁴ SEC(2010) 265 galīgā redakcija.

⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/who/partners/civil-society/structured-dialogue_en.htm.

kodoldrošību) ir savstarpēji pastiprinoši. Tai jāpabeidz un jāīsteno ierosinātais rīcības plāns par drošību, nestabilitāti un attīstību⁶.

3. IEKĻAUJOŠA UN ILGTSPĒJĪGA IZAUGSME HUMĀNAI ATTĪSTĪBAI

Iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomiskā izaugsme ir izšķiroša, lai ilgtermiņā mazinātu nabadzību un izaugsmes *modeļi* ir tikpat svarīgi kā izaugsmes *rādītāji*. Tāpēc ES jārosina iekļaujošāka izaugsme, ko raksturo **cilvēku iespējas izmantot labklājību un darba vietu radīšanu un gūt labumu no tām**. Ārkārtīgi svarīga ir pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšana, kas ietver darba vietu radīšanu, tiesību garantēšanu darba vietā, sociālo aizsardzību un sociālo dialogu.

Attīstība nav ilgtspējīga, ja **tā kaitē videi, bioloģiskajai daudzveidībai un dabas resursiem un palielina dabas katastrofu risku un neaizsargātību pret tām**. ES attīstības politikai ir jāatbalsta "zaļā ekonomika", kas veicina izaugsmi, rada darbvietas un izskauž nabadzību, veicot ieguldījumus dabas kapitāla sniegtajās iespējās un tās aizsargājot⁷, tostarp sekmējot tirgus iespējas tīrākām tehnoloģijām, energoefektivitāti un resursu efektīvu izmantošanu, attīstību, kuru raksturo minimālas oglekļa emisijas, vienlaikus stimulējot inovāciju, IKT izmantošanu un mazinot dabas resursu neilgtspējīgu izmantošanu. Tai jādod arī ieguldījums, lai uzlabotu jaunattīstības valstu spēju izturēt klimata pārmaiņu sekas.

Publiskajam sektoram jāveido partnerattiecības ar privātiem uzņēmumiem, vietējām kopienām un pilsonisko sabiedrību. **Uzņēmumu sociālā atbildība** starptautiskā un valsts līmenī var palīdzēt izvairīties no "dempinga" cilvēktiesību, starptautisko un vides standartu jomā un veicināt atbildīgu uzņēmējdarbību, kas ir saskanīga ar starptautiski atzītiem instrumentiem.

ES atbalsts iekļaujošai un ilgtspējīgai izaugsmei jāvērs uz:

- tām nozarēm, kas veido izaugsmes pamatu un palīdz nodrošināt tās iekļaujošo raksturu – **sociālo aizsardzību, veselību un izglītību**;
- iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes jaudas avotiem – **spēcīgāku uzņēmējdarbības vidi un dziļāku reģionālo integrāciju**;
- nozarēm, kam ir pastiprinoša ietekme uz jaunattīstības valstu ekonomiku un kuras veicina vides aizsardzību, klimata pārmaiņu novēršanu un pielāgošanos tām, – **ilgtspējīgu lauksaimniecību un enerģētiku**.

3.1. Sociālā aizsardzība, veselība, izglītība un darba vietas

ES ir vajadzīga **vispusīgāka pieeja humānai attīstībai**. Tas ietver atbalstu iedzīvotāju veselības un izglītības veicināšanai, nodrošinot darba ņēmējiem prasmju apguvi atbilstoši darba tirgus vajadzībām, attīstot sociālo aizsardzību un mazinot iespēju nevienlīdzību.

⁶ Padomes secinājumi 14919/07 un 15118/07.

⁷ COM(2011) 363 galīgā redakcija.

ES jāatbalsta nozares reformas, kas paplašina piekļuvi veselības aprūpes un izglītības pakalpojumiem un nostiprina vietējos resursus spējai reaģēt uz globālām problēmām. ES jāizmanto tai pieejamais palīdzības instrumentu klāsts, jo īpaši "**nozaļu reformu līgumi**" apvienojumā ar intensīvāku politisko dialogu.

ES jārīkojas, lai attīstītu un stiprinātu veselības aizsardzības sistēmas, mazinātu nevienlīdzību veselības aprūpes pieejamībā, veicinātu politiku saskaņotību un palielinātu aizsardzību pret globāliem draudiem veselībai nolūkā uzlabot **veselības aprūpes rādītājus** visiem.

ES jāpaplašina savs atbalsts **kvalitatīvai izglītībai**, lai dotu jauniešiem zināšanas un prasmes, kas ļautu tiem kļūt par aktīviem progresīvas sabiedrības locekļiem. Ar resursu veidošanu un zināšanu apmaiņu ES jāatbalsta arodniecības **nodarbinātības iespēju paplašināšanai** un resursus pētniecības veikšanai un tās rezultātu izmantošanai.

ES jāatbalsta **pienācīgas kvalitātes nodarbinātības programma, sociālās aizsardzības sistēmas un minimālā sociālā aizsardzība** un jāveicina politikas, ar kurām tiek sekmēta **reģionālā darbaspēka mobilitāte**. ES atbalstīs mērķtiecīgus centienus pilnībā izmantot migrācijas, mobilitātes un nodarbinātības savstarpējo saikni.

3.2. Uzņēmējdarbības vide, reģionālā integrācija un pasaules tirgi

Ekonomiskai izaugsmei ir vajadzīga labvēlīga uzņēmējdarbības vide. ES jāatbalsta **konkurētspējīga vietējā privātā sektora** attīstība, tostarp vietējo institucionālo un uzņēmējdarbības resursu veidošana, MVU un kooperatīvu darbība, likumdošanas un tiesiskā regulējuma reformas un to izpilde (tostarp par elektronisko komunikāciju izmantošanu kā instrumentu izaugsmes atbalstam visās nozarēs), piekļuve uzņēmējdarbības un finanšu pakalpojumiem un lauksaimniecības, rūpniecības un inovācijas politikas. Tas ļaus arī jaunattīstības valstīm, īpaši nabadzīgākajām, izmantot iespējas, ko sniedz **globāli integrēti tirgi**. Šie centieni īstenojami vienlaikus ar labāku un mērķtiecīgāku palīdzību tirdzniecībai un tirdzniecības veicināšanu.

Šajā kontekstā arī jāmin, ka jaunattīstības valstu panākumiem ārkārtīgi svarīgi ir piesaistīt un noturēt būtiskus **ieguldījumus no valsts un ārvalstu privātiem ieguldītājiem un uzlabot infrastruktūru**. ES jāizstrādā **jauni veidi privātā sektora iesaistīšanai**, jo īpaši, lai izmantotu privātā sektora darbību un resursus sabiedrisko labumu nodrošināšanai. Ir jāizskata dotāciju avansu finansējuma un riska sadales mehānismu iespējas publisko un privāto partnerību un privāto ieguldījumu veicināšanai. ES ieguldījumi infrastruktūrā būtu veicami tikai tajos gadījumos, kad privātais sektors nespēj to veikt ar komerciāliem nosacījumiem.

ES turpinās izstrādāt apvienošanas mehānismus, lai palielinātu finanšu līdzekļus attīstībai, pamatojoties uz sekmīgo pieredzi, kas gūta, izmantojot Eiropas ieguldījumu instrumentus vai ES un Āfrikas infrastruktūras ieguldījumu fondu. Atsevišķām nozarēm un valstīm **būtu jādara pieejama lielāka procentuālā daļa no ES attīstības resursiem, izmantojot pašreizējos vai jaunus finanšu instrumentus (dotāciju un aizdevumu apvienojumu un citus riska sadales mehānismus), lai efektīvāk piesaistītu papildu līdzekļus un tādējādi palielinātu ietekmi**. Šo procesu vajadzētu atbalstīt ES sadarbības un attīstības platformai, kurā piedalās Komisija, dalībvalstis un Eiropas finanšu iestādes.

Reģionālā attīstība un integrācija var stimulēt tirdzniecību un ieguldījumus un veicināt mieru un stabilitāti. ES jāatbalsta reģionālās un kontinentālās integrācijas centieni (tostarp dienviņu – dienviņu iniciatīvas) ar partneru politikām tādās jomās kā tirgi, infrastruktūra un

pārrobežu sadarbība ūdensapgādes, enerģētikas un drošības jautājumos. Tiks piedāvāts atbalsts konkurētspējas trūkumu novēršanai, izmantojot ES būtisko un pieaugošo **palīdzību tirdzniecības darbībām, ekonomisko partnerattiecību nolīgumus un citus brīvās tirdzniecības nolīgumus** ar jaunattīstības reģioniem.

3.3. Ilgtspējīga lauksaimniecība un enerģētika

ES atbalsts lauksaimniecībai un enerģētikai vēršams uz to, lai aizsargātu jaunattīstības valstis no triecieniem (nepietiekami resursi un piegādes, cenu svārstības) un tādējādi palīdzētu tām nodrošināt pamatu ilgtspējīgai izaugsmei. Tam būtu jānovērš nevienlīdzība, jo īpaši, lai, nekaitējot videi, nodrošinātu nabadzīgākiem cilvēkiem labāku piekļuvi zemei, pārtikai, ūdenim un enerģijai.

Lauksaimniecībā ES jāatbalsta ilgtspējīga prakse, tostarp ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšana, priekšroku dodot vietējām metodēm un pievēršoties mazajām saimniecībām un iztikas līdzekļiem laukos, ražotāju apvienību veidošanai, piegādes un tirdzniecības ķēdei un valdības centieniem veicināt atbildīgus privātus ieguldījumus. ES turpinās darbu, lai panāktu stingrākus uzturvērtības standartus, uzlabotu pārtikas nodrošinājuma pārvaldību un mazinātu pārtikas cenu svārstības starptautiskā līmenī.

Enerģētikas jomā ES jāpiedāvā tehnoloģijas un ekspertu zināšanas, kā arī attīstības finansējums, un jāpievēršas trīs galvenajām problēmām: cenu svārstības un energoapgādes drošība; klimata pārmaiņas un piekļuve zema oglekļa satura tehnoloģijām; un piekļuve drošiem, pieejamiem, tīriem un ilgtspējīgiem energopakalpojumiem⁸.

Abās nozarēs ES jāatbalsta resursu attīstība un tehnoloģiju nodošana, tostarp saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un to seku mazināšanu.

ES vēlas izmantot ilgtermiņa partnerattiecības ar jaunattīstības valstīm, kuru pamatā būtu savstarpēja atbildība.

4. DIFERENCIĒTAS PARTNERĪBAS ATTĪSTĪBAI

ES **mērķtiecīgi jāizmanto tās rīcībā esošie līdzekļi, kur tie ir visvairāk vajadzīgi nabadzības mazināšanai un kur tiem varētu būt vislielākā ietekme.**

Ģeogrāfiski orientētā sadarbībā ar vairāk progresējušām jaunattīstības valstīm, kuras jau ir uzsākušas ceļu uz ilgtspējīgu izaugsmi un/vai ir spējīgas radīt pašu resursus pietiekamā apmērā, vairs nevajadzētu izmantot dotāciju atbalstu. Savukārt daudzas citas valstis vēl aizvien ir lielā mērā atkarīgas no ārējā atbalsta, lai nodrošinātu pamata pakalpojumus saviem iedzīvotājiem. Starp šīm situācijām vēl ir plašs klāsts dažādu situāciju, kurās ir nepieciešami dažādi politiku kopumi un sadarbības veidi. Tāpēc, lai panāktu maksimālu ietekmi un racionālu naudas izmantošanu, ir vajadzīga **diferencēta ES pieeja palīdzības piešķiršanai un partnerattiecībām.**

⁸ Ņemot vērā pašreizējās iniciatīvas, tādas kā ANO Augsta līmeņa grupa "Ilgtspējīga enerģija visiem".

ES arī turpmāk kā īpaši svarīgu vajadzētu atzīt attīstības atbalstu tās **kaimiņos**⁹ un **Subsahāras Āfrikā**¹⁰. Tai vajadzētu visos reģionos piešķirt lielākus līdzekļus nekā agrāk valstīm, kurās ir vislielākais trūkums, tostarp nestabilās valstīs.

Konkrētāk, ES attīstības palīdzību vajadzētu piešķirt saskaņā ar šādiem kritērijiem.

- **Valsts vajadzības:** tās izvērtējamās pēc vairākiem kritērijiem, ņemot vērā *inter alia* ekonomiskās un sociālās/humānās attīstības tendences un izaugsmes gaitu, kā arī neaizsargātības un nestabilitātes rādītājus.
- **Resursi:** vērtējami atbilstoši valsts spējai ģenerēt pietiekamus finanšu līdzekļus, jo īpaši iekšējos līdzekļus, un tās piekļuvi citiem finanšu avotiem, tādiem kā starptautiskie tirgi, privātie ieguldījumi vai dabas resursi. Jāņem vērā arī absorbcijas spējas.
- **Valstu saistības un rezultāti:** kā pozitīvs faktors jāņem vērā valsts ieguldījumi izglītībā, veselībā un sociālajā aizsardzībā, tās sasniegumi vides aizsardzības, demokrātijas un labas pārvaldības jomā un tās ekonomiskās un fiskālās politikas, tostarp arī finanšu pārvaldības, pamatotība.
- **ES potenciālā ietekme,** kas ir vērtējama atbilstoši diviem transversāliem mērķiem:
 - (1) palielināt ietekmes apjomu uz to, kādā mērā ES sadarbība var **veicināt un atbalstīt politiskās, ekonomiskās, sociālās un vides politikas reformas** partnervalstīs;
 - (2) palielināt **piesaistes efektu**, ko ES palīdzība varētu izraisīt attiecībā uz citiem attīstības finansējuma avotiem, jo īpaši privātiem ieguldījumiem.

Risinot **vispusīgu politisku un stratēģisku dialogu** ar visām partnervalstīm, ES vajadzētu noteikt piemērotāko sadarbības veidu un pieņemt informētus un objektīvus lēmumus par efektīvāko politiku kopumu, palīdzības līmeņiem, palīdzības kārtību un jauno un pastāvošo finanšu instrumentu izmantošanu, pamatojoties uz ES pieredzi pārejas posmu pārvaldībā.

Attiecībā uz dažām valstīm tas var nozīmēt, ka ES piešķirs mazāka apmēra dotāciju palīdzību vai nepiešķirs to vispār, toties tiks īstenotas **cita veida attīstības partnerattiecības**, kuru pamatā būs aizdevumi, tehniskā sadarbība vai atbalsts trīspusējai sadarbībai.

Ja situācija ir nestabila, ir jānosaka īpaši atbalsta veidi, lai nodrošinātu atlabšanu un noturību; šie atbalsta veidi cieši jākoordinē ar starptautisko sabiedrību un jāpapildina ar humāniem pasākumiem. Ar to vajadzētu panākt pēc iespējas lielāku atbildības sajūtu valsts un vietējā līmenī, lai nodrošinātu stabilitāti un apmierinātu pamatvajadzības, vienlaikus nostiprinot pārvaldību, resursus un ekonomisko izaugsmi un turpinot darbu pie centrālā elementa – valsts izveides.

Lēmumu pieņemšana par katru valsti atsevišķi dotu iespēju ES rīkoties **elastīgi** un reaģēt uz negaidītiem notikumiem, jo īpaši dabas vai cilvēku izraisītām katastrofām.

⁹ COM(2011) 303.

¹⁰ Tostarp izmantojot ES un Āfrikas kopējo stratēģiju.

5. KOORDINĒTA ES RĪCĪBA

Atbalsta sadrumstalotība un sazaršanās vēl aizvien ir plaši izplatīta un pat pieaug, neskatoties uz pēdējā laikā veiktajiem centieniem koordinēt un saskaņot līdzekļu devēju darbības. ES ir jāuzņemas aktīvāka vadošā loma, kas tai uzticēta ar Lisabonas līgumu, un jāiesniedz priekšlikumi par to, kā padarīt Eiropas palīdzību efektīvāku.

ES un dalībvalstu palīdzības kopīga plānošana mazinātu sadrumstalotību un palielināt palīdzības ietekmi proporcionāli saistību līmenim. Mērķis ir panākt vienkāršāku un ātrāku plānošanas procedūru, kura lielā mērā tiktu īstenota uz vietas.

Ja partnervalsts ir formulējusi savu stratēģiju, ES to vajadzētu atbalstīt, ja iespējams, kopā ar dalībvalstīm izstrādājot **kopīgus daudzgadu plānošanas dokumentus**. Ja partnervalsts nav izstrādājusi stratēģiju, ES centīsies izstrādāt kopīgu stratēģiju ar dalībvalstīm.

Šā procesa rezultātā tiks izstrādāts **viens, kopīgs plānošanas dokuments**, kurā būtu norādīts **darba dalījums pa nozarēm** un finanšu piešķirumi pa nozarēm un līdzekļu devējiem. ES un dalībvalstīm, izstrādājot divpusējos īstenošanas plānus, būtu jāvadās pēc šī dokumenta. Līdzekļu devējiem ārpus ES, kas ir ieinteresēti palīdzēt konkrētajai valstij, vajadzētu dot iespēju piedalīties šajā procesā.

Lai palielinātu pašu valstu atbildību, kopīgai **plānošanai jābūt saskaņotai laikā ar partnervalstu stratēģiskās plānošanas cikliem**, ja vien iespējams.

Darbības līmenī ES un dalībvalstīm ir jāizmanto palīdzības veidi, kas veicina **kopīgu rīcību, tādi kā budžeta atbalsts (izmantojot vienu "līgumu ar ES")**, ES ieguldījumu fondi un deleģētā sadarbība.

Attiecībā uz darba sadali vairāku valstu mērogā Komisija rosina dalībvalstis pārredzamākā veidā norādīt savas dalības uzsākšanu vai izbeigšanu saskaņā ar ES rīcības kodeksu attiecībā uz darbu dalīšanu attīstības politikas jomā¹¹. Ir vajadzīga **koordinēta pieeja**, tostarp arī **koordinācijas mehānismi darbu sadalei vairāku valstu mērogā**.

ES ir jāizstrādā **kopīgs satvars rezultātu novērtēšanai un paziņošanai** attīstības politikas jomā, tostarp attiecībā uz iekļaujošu un ilgtspējīgu attīstību. Saskaņā ar Darbības sistēmu palīdzības efektivitātes jomā¹² ES strādās kopā ar partnervalstīm un citiem līdzekļu devējiem, lai izstrādātu vispusīgas pieejas **iekšzemes un savstarpējai pārskatatbildībai un pārredzamībai**, tostarp veidojot kapacitāti statistikas jomā.

Pārredzamība ir efektīvas un uzskaitāmas atbildības stūrakmens. Komisijai, kas ir pieņēmusi Starptautiskās palīdzības pārredzamības iniciatīvas standartu, jau ir viena no pārredzamākajiem līdzekļu devējiem. Šie centieni tai jāturpina kopā ar dalībvalstīm.

6. UZLABOTA SASKANĪBA STARP ES POLITIKAS JOMĀM

ES ir uzņēmusies vadošo lomu **Attīstības politikas saskaņotības (APS)** darba programmā un turpinās izvērtēt savu politiku ietekmi uz attīstības mērķiem. Tā padziļinās valstu līmeņa

¹¹ 9558/07.

¹² 18239/10.

dialogu par APS un turpinās popularizēt APS globālos forumos, lai palīdzētu veidot vidi, kas ir labvēlīga nabadzīgāko valstu centieniem.

Nākamajai daudzgadu finanšu shēmai vajadzētu nostiprināt APS. Tematiskās programmas ir paredzētas kā instrumenti globālo problēmu risināšanai, ar kuru palīdzību ES politikas tiek saskaņotas ar attīstības sadarbību un kuri palīdz izskaust nabadzību.

ES intensīvāk jāstrādā pie **vienotas pieejas drošībai un nabadzības novēršanai**, vajadzības gadījumā pielāgojot juridiskos pamatus un procedūras. ES attīstības, ārlietu un drošības politikas iniciatīvas jāsaista tā, lai veidotu saskaņotāku pieeju mieram, valsts veidošanai, nabadzības mazināšanai un konfliktu cēloņu novēršanai. ES mērķis ir nodrošināt labi organizētu **pāreju no humānās palīdzības un reaģēšanas uz krīzēm uz ilgtermiņa attīstības sadarbību**.

Attiecībā uz **attīstības un migrācijas saikni** ES jāpalīdz jaunattīstības valstīm nostiprināt to politikas, resursus un pasākumus migrācijas un mobilitātes jomā, lai maksimāli izmantotu attīstību veicinošās iespējas, ko dod aizvien pieaugošā reģionālā un globālā cilvēku mobilitāte.

7. PĀRMAIŅU PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

Komisija aicina Padomi apstiprināt ierosināto Pārmaiņu programmu, kuras mērķi ir:

- apbruņot ES ar **ietekmīgu attīstības politiku un praksi** nākamajiem desmit gadiem un dot tai vadošo lomu vispusīgas starptautiskas attīstības programmas izveidē līdz 2015. gadam un pēc tā;
- atbalstīt pārmaiņas, kas dalībvalstīs vajadzīgas, lai panāktu **straujāku progresu attiecībā uz nabadzības mazināšanu un TAM**.

Komisijas dienesti un EĀDD nodrošinās, ka šajā paziņojumā izklāstītie pamatprincipi pakāpeniski tiks īstenoti plānošanas cikla atlikušajā laikā un turpmākajos plānošanas dokumentos, kā arī priekšlikumos par ārējās darbības finanšu instrumentu uzbūvi, tiesību aktiem un plānojumu.

Arī dalībvalstis tiek aicinātas īstenot programmu.